

ORGANİZASYON KOMİTESİ/ORGANIZING COMMITEE

ONUR KURULU BAŞKANLIĞI/HONORARY CHAIRS

PROF. DR. NİYAZİ CAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye

SEMPOZYUM BAŞKANI/SYMPOSIUM CHAIRS

PROF. DR. HASAN SERİN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye

ORGANİZASYON KOMİTESİ BAŞKANLIĞI/ORGANIZING COMMITTEE CHAIRS

PROF. DR. HASAN SERİN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DOÇ. DR. TURGAY DİNDAROĞLU	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI ŞULE KISAKÜREK	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye

ORGANİZASYON KOMİTESİ ÜYELERİ/ORGANIZING COMMITTEE MEMBERS

DOÇ. DR. ERTUĞRUL ALTUNTAŞ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DOÇ. DR. FERIT KOCAÇINAR	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DOÇ. DR. HAKAN OĞUZ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DOÇ. DR. KADIR KARAKUŞ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DOÇ. DR. MAHMUT REİS	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI ALPER UZUN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI BÜLENT AKGÜN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI BÜLENT LAZ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI FERHAT ÖZDEMİR	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI MAHIRE ÖZÇALIK	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI MEHMET PAK	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI NESLIHAN DOYGUN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI NEŞE GÜLCİ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI ÖMER EKER	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI SERCAN GÜLCİ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI SEYRAN UZUN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
DR. ÖĞR. ÜYESI ZEHRA ODABAŞ SERİN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ÖĞR. GÖR. TOLGA OK	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. DR. EMRE BABÜR	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. DR. MUSTAFA ÇİÇEKLER	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. ARIF OKUMUŞ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye

ARŞ. GÖR. AYŞENUR KILIÇ AK	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. FAIK CEYLAN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. İLKAY ATAR	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. KIVANÇ YÜKSEL	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. YUNUS ŞAHİN	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye
ARŞ. GÖR. ZEYNEP YAVUZ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi /Türkiye

ORGANİZASYON KOMİTESİ DİĞER ÜYELER/ORGANIZING COMMITTEE MEMBERS OTHER ORGANIZATIONS

YÜKSEK PEYZAJ MIMARI ALPAGU İLTER	Peyzaj Mimarları Odası Kahramanmaraş İl Temsilciliği/Türkiye

BİLİMSEL KOMİTE/SCIENTIFIC COMMITTEE

PROF. DR. ABDULLAH E. AKAY	Bursa Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ABDULLAH İSTEK	Bartın Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ABDULLAH KELKİT	Çanakkale Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. AHMET KORKMAZ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. AHMET TUTUŞ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ALI ÖMER ÜÇLER	Karadeniz Technical Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ARIF KARADEMİR	Bursa Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ATILLA GÜL	Süleyman Demirel Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. AYDIN TÜFEKÇİOĞLU	Artvin Çoruh Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. AZIZI THOURAYA	National Research İnstitute, Water And Forests /Tunisia
PROF. DR. CENGIZ ACAR	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. CIHAT TAŞCIOĞLU	Düzce Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. DANI N. SARSEKOVA	St. Seifullin Agro Technical Üniversity/Kazakistan
PROF. DR. DERYA EŞEN	Düzce Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. FARUK ALTUNKASA	Çukurova Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. FATIH MENGELOĞLU	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. GÜRSEL ÇOLAKOĞLU	Karadeniz Technical Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. H. AHMET YOLASIĞMAZ	Artvin Çoruh Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HAJRI HASKA	Agricultural University of Tirana/Albania
PROF. DR. HAKAN ALPHAN	Çukurova Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HAKAN DOYGUN	İzmir Demokrasi Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HALDUN MÜDERRİSOĞLU	Düzce Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HALIL BARIŞ ÖZEL	Bartın Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HALIL TURGUT ŞAHİN	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HASAN ALKAN	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HAYRIYE EŞBAH TUNCAY	İstanbul Technical Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HÜLYA KALAYCIOĞLU	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HÜSEYIN PEKER	Artvin Çoruh Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. HÜSEYIN SİVRİKAYA	Bartın Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. İBRAHIM BEKTAŞ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. İSMAIL AYDIN	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. K. HÜSEYIN KOÇ	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa/Türkiye
PROF. DR. KADIR SALTALI	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. KADRI C. AKYÜZ	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Türkiye

PROF. DR. KRZYSZTOF SZOSZKIEWICZ	Uniwersytet Przyrodniczy Ochrony Środowiska/Poznań
PROF. DR. M. HAKKI ALMA	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MAHMUT D. AVŞAR	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MARCO CAVALLI	Italian National Research Council/Italia
PROF. DR. MEHMET AKGÜL	Necmettin Erbakan Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MEHMET TOPAY	Süleyman Demirel Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MERYEM ATİK	Akdeniz Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MURAT ZENCİRKIRAN	Uludağ Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MUSTAFA Ö. KARAÖZ	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa/Türkiye
PROF. DR. MUSTAFA USTA	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MUSTAFA Y. CANBOLAT	Atatürk Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MUSTAFA YILMAZ	Bursa Technical Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MÜKERREM ARSLAN	Ankara Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. MÜRÜVVET ILGIN	Kırgızistan-Türkiye Manas University Bişkek/Kırgızistan
PROF. DR. NIHAT SAMI ÇETİN	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. NILGÜL ÇETİN	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. NILGÜL KARADENİZ	Ankara Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. NINO KELENJERIDZE	Akaki Tsereteli State University/Geogia
PROF. DR. OKTAY YILDIZ	Düzce Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. OSMAN UZUN	Düzce Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ÖMER KÜÇÜK	Kastamonu Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ÖZDEN GÖRÜCÜ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. RAMAZAN KURT	Bursa Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. REYHAN ERDOĞAN	Akdeniz Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ROZA LORTKİPANIDZE	Akaki Tsereteli State University/Geogia
PROF. DR. SABAHAT AÇIKSÖZ	Bartın Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SAID LAARIBYA	Chouaib Doukkali Univ. Morocco
PROF. DR. SAIM ATEŞ	Kastamonu Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SELÇUK INAÇ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SELMAN KARAYILMAZLAR	Bartın Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SEZGIN AYAN	Kastamonu Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SEZGIN ÖZDEN	Çankırı Karatekin Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SÜHA BERBEROĞLU	Çukurova Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. SÜLEYMAN KORKUT	Düzce Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ŞEVKET ALTUĞ	Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. TAHAR SGHAIER	Institut National de Recherche (INRGREF)/Tunisa
PROF. DR. TEMEL SARIYILDIZ	Bursa Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. TUNCER DİLİK	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa/ Türkiye
PROF. DR. TURGAY AKBULUT	İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa/ Türkiye
PROF. DR. ÜMIT C. YILDIZ	Karadeniz Teknik Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. VELI ORTACEŞME	Akdeniz Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. YILMAZ ÇATAL	Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ZAFER ÖLMEZ	Artvin Çoruh Üniversitesi/Türkiye
PROF. DR. ZAKIR IBRAHIMOV	Azerbaijan State Agrar University/Azerbaijan
PROF. DR. ZIYA ŞİMŞEK	Çankırı Karatekin Üniversitesi/Türkiye
DOÇ. DR. BARAT AHMADOV	Azerbaijan National Acedemy of Science/Azerbaijan

DOÇ. DR. ELMAN YUSIFOV	Azerbaijan National Acedemy of Science/Azerbaijan
ASIST PROF. DR. GUGULI DUMBADZE	Batum Shota Rustavelli University/Georgia
DR. AYŞEGÜL SELIŞIK	Assistant Representative at FAO/Turkey
DR. HOREA CACOVEAN	Pedologic and Agrochemical Inst. Cluj-Napoca/Romania
DR. LEA PISTICELL	Mediterranean Agronomic Institute of Bari/Italy
DR. NIHAN YENİLMEZ ARPA	FAO/Türkiye
DR. VAHID FARZALİYEV	Azerbaijan National Acedemy of Science, Azerbaijan

DESTEK VEREN ÜLKELER/SUPPORTING COUNTRIES

BOSNA AND HERZEGONIVA, GEORGIA, GERMANY, HUNGARY, IRAQ, ITALY, MOROCCO, NIGERIA, ROMANIA, SWEDEN, SWITZERLAND, TUNISIA, TURKEY, UKRAINE, USA

DESTEKLEYEN KURUM VE KURULUŞLAR/SUPPORTERS

EDITORYAL DÜZENLEME, TASARIM/EDITORIAL DESK, DESIGN

DOÇ. DR. TURGAY DİNDAROĞLU

III. International Mediterranean Forest and Environment Symposium

KAHRAMANMARAŞ ORKİDELERİNİN KENTSEL PEYZAJ TASARIMINDA KULLANIMI

*Selin Cansu Derendeli[1] * ve Füsun Erduran Nemutlu[1]*

[1]Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Çanakkale, Türkiye

*Sorumlu yazar: selincansuderendeli@hotmail.com

ÖZET

Kahramanmaraş çok eski uygarlıklardan itibaren yerleşim yeri olmuş, doğa ve kültür hazinesi bir ilimizdir. Sahip olduğu doğal ve kültürel değerler kente ekonomik ve turizm yönünden de katkılar sağlamaktadır. Çalışmanın konusu, Kahramanmaraş'ın en önemli doğal kaynaklarından birisi orkidelerdir. Kentte doğal olarak yetişen orkide türlerinden yaklaşık 23 tür salep yapımında kullanılmaktadır. Salep kentin markası niteliğindeki, ekonomik açıdan önemli bir değer olan dondurmanın lezzet ve kıvamını sağlayan ana kaynağıdır. Bu nedenle kentin bazı bölgelerinde doğal olarak yayılış gösteren orkidelerin, salep ve dondurma gibi gıda maddelerinin yapımında kullanılması orkideleri ekolojik değerinin yanı sıra, ekonomik değer açısından da önemli kılmaktadır. Bu çalışmada Kahramanmaraş'ın sahip olduğu doğal orkidelerin süs bitkisi niteliğinde olanları seçilip, peyzaj tasarımlarında kullanım olanaklarının belirlenmesi amaçlanmaktadır. Seçilen orkide türlerinin estetik yönlerine, işlevsellik kazandırılarak kentsel tasarımda kullanım olanağı yaratılmış ve tablo halinde verilmiştir. Çalışmanın sonucunda ekolojik ve ekonomik değeri olan orkidelerin kentsel tasarımda imge olarak nasıl kullanılabileceği çeşitli programlarla yapılan modellemeler ile ortaya konmuş ve öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent imgesi, Orkide, Süs bitkisi, Peyzaj tasarımı

THE USE OF KAHRAMANMARAS ORCHIDS IN URBAN LANDSCAPE DESIGN

ABSTRACT

Kahramanmaras has been a settlement since the ancient civilizations and is a city of nature and cultural treasure. The city's natural and cultural values also contribute to the city in terms of economic and tourism. The material of the study is Kahramanmaras and natural orchids. About 23 species of orchids that grow naturally in the city are used for the production of sahlep. Sahlep is the main source of flavor and consistency of the ice cream, which is an economic value of the city, which is the brand of the city. For this reason, the use of orchids that grow naturally in some parts of the city in the production of foodstuffs such as sahlep and ice cream makes the orchids important not only for their ecological value but also for their economic value. In this study, it is aimed to select orchids of Kahramanmaraş with ornamental plant characteristics and to determine their use in landscape designs. By adding functional features to the selected orchid species, the possibilities of use in urban design are given in tabular form. As a result of this study, how to use orchids which have ecological and economic value as images in urban design, and suggestions were made by modeling in various programs.

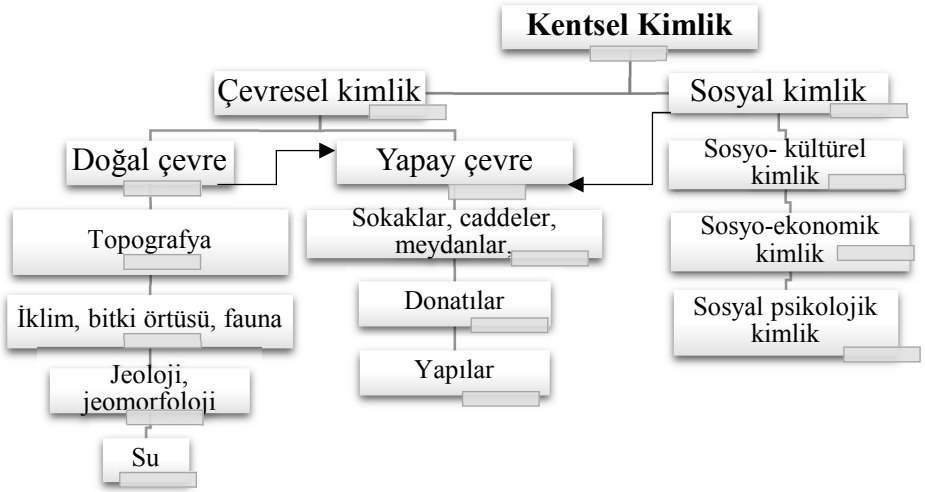
Keywords: City image, Orchid, Ornamental plant, Landscape design

1. GİRİŞ

Kahramanmaraş çok eski uygarlıklardan itibaren yerleşim yeri olmuş, ilk madalya alan kenttir. Tarihi niteliği ve doğal kaynaklarıyla doğa ve kültür hazinesidir. Sahip olduğu bu değerler kent için önemli birer imge olma niteliğindedir. Bu çalışma, kente kimlik kazandıran bu değerlerden orkidelerin kent tasarımında yer alması ve günlük yaşamın içine taşınmasının önemli nedeni ile yapılmıştır. Kentin en önemli doğal değeri olan orkidelerin kent kimliğine yansıtılabilmesi ile kentsel imgeler oluşturulması hedeflenmiştir.

Kent imgeleri çevrenin algılanmasını sağlayarak aynı zamanda çevrenin kalitesini de artırır (Türkoğlu ve ark., 2002). Kentsel imgeler, kent kimliğini belirleyen işlevsel ve estetik unsurlardır. Tüm bu farklı imajlar bir araya gelerek kent imgesini oluşturur (Kaypak, 2010). Kimlik bir nesneyi veya bireyi özgün kılan özelliğidir. Kentsel kimlik ise kentin kendine özgü karakterleri ve farklılıkları yansıtması ve özgün olmasıdır (Oktay, 2011). Kentler doğal ve beşeri özellikleriyle birbirlerinden ayrılırlar ve kendilerine özgü karakter özelliklerini yansıtırlar. Her kent kendi kimliğiyle anılmakta ve tanımlanmaktadır.

Kentler sahip olduğu biçimsel ve karakteristik özellikleriyle, tarihi veya modern kent, sanayi kenti, eğitim kenti, kültür kenti, ticaret kenti gibi farklı karakterlerle tanımlanırlar (Oğurlu, 2014). Bunlar, kentin kimliğine bağlı estetik değerler içermesini ve buna bağlı olarak da bir kentsel imaja sahip olmasını sağlar (Erdoğan, 2006). Kahramanmaraş'ı hizmet ettiği amaçlar doğrultusunda değerlendirecek olursak hem tarih ve kültür kenti, hem de dondurmadan, tekstil alanlarına kadar birçok konuda ekonomik faaliyetlerin gerçekleştiği sanayi kenti olarak tanımlayabiliriz. Köylü ve Kiper (2007) çalışmalarında kentlerin, kent tanımına sahip olmaları için çevresel, estetik ve kültürel açıdan kimlik değerlerine sahip olması gerekir demektedir. Kente değer katan çevresel ve sosyal kimlik faktörlerinin farklılığı kentleri özgün kılar. Bu faktörler birbirleriyle etkileşim halindedir (Şekil 1). Bu bağlamda çalışma alanına özgü salep orkidelerinin kent kimliğine kazandırabilmesi önemlidir.

Şekil1. Kentsel kimliği oluşturan faktörler (Beyhan ve Ünügür, 2005 ten yararlanılarak yapılmıştır.)

Kentin sahip olduğu peyzaj özellikleri ekolojik, sosyal, kültürel, fiziksel, ekonomik bileşenlerinden oluşur. Aynı zamanda bu özellikler, kentsel imge ve kent kimliği oluşturmada önemli rol oynamaktadır (Topay ve ark., 2009). Kentsel bileşenler mekana kendine göre bir anlam yüklediğinden, kentsel tasarımda bu amaçla kullanılabilir. Booth (1990)'a göre arazi formu, bitkisel materyal, yapılar, döşemeler, yapısal öğeler ve su öğeleri peyzajın temel öğeleridir. Bu kapsamda peyzaj bir kültürel imaj olup belli şeyleri sembolize eden; temsil eden, yapılandıran çevresel elemanlar bütünüdür ve doğal kaynaklarla (toprak, vejetasyon, vb.) temsil edilmektedirler. Peyzaj düzenlemelerinde doğal çevre bileşenlerinin doğru kullanılması, yapılacak olan kentsel tasarımda kimlik oluşturmak açısından önemlidir (Turgut ve ark., 2012). Bunu yapabilmek için tasarım yaparken var olan mevcut potansiyelleri doğru tanımlamak ve bilimsel olarak disiplinler arası planlama yapmak ve iyi yönetmek gereklidir. Bitki örtüsü kent kimliğine ve peyzaj düzenleme çalışmalarına etki eden en önemli öğelerdendir. Bitkisel materyallerin kullanım şekli ve amacı kent imajını etkileyip, imge haline gelerek kente doğrudan kimlik kazandırır. Öyle ki birçok kent sahip olduğu bitki örtüsüyle tanımlanmakta veya hatırlanmaktadır. Ayrıca diğer bileşenlerden olan kentsel donatı elemanları; rekreasyonel kullanımları sağlama ve yapay çevrenin insanlar üzerinde ki psikolojik etkisinin azaltılması gibi fonksiyonel özellikleri ile önemli birer kent imgesi olma özelliğindedirler. Bu nedenle donatıların kent kimliği üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak kimliğe uygun veya kimliği bozmadan yeni değerler katacak şekilde planlanmalı ve tasarlanmalıdır. Çünkü kentsel donatılar mekanı tanımlayarak kimliğini yansıtan niteliktedir (Bayrakçı, 1991; Bulut ve ark., 2008).

Çalışmada kentin geçmişinden günümüze önemli olan doğal ve kültürel kaynaklarının korunabilmesi, sürdürülebilir kullanımı, tanıtımı ve günlük yaşantımıza yansıtılması gereğinden hareket ile orkideler konu olarak seçilmiştir. Çalışmanın sorunsalı, kullanım hatalarına bağlı olarak her geçen gün bunların neslinin tehlikeye girmesidir. Çalışmada orkidelerin kent kimliğine yansıtılması ve birer peyzaj karakteri olarak kullanılması ve kent imgesi haline gelmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla tasarım önerileri geliştirilerek modellemeler yapılmıştır. Böylece bu doğal kaynağı kentlilerin ve turistlerin daha iyi tanımaları, toplum hafızasında kalıcı izler bırakılması ve gelecek nesillere taşınması sağlanabilecektir.

2. MATERYAL VE METOD

Kahramanmaraş ili, Akdeniz, İç Anadolu, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerini birbirine bağlayan bir geçiş bölgesinde konumlanmıştır. Bu nedenle geçmişten günümüze çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış, doğal ve kültürel açıdan zengin bir potansiyele sahiptir. Çalışmanın ana materyali, bölge kaynak değerleri olan orkidelerdir.

Çalışma yönteminde ilk aşamada kente ait doğal (konum, coğrafi özellikler, iklim, bitki örtüsü gibi.) ve kültürel değerler (nüfus, turizm, ekonomi gibi) literatür taramaları ile belirlenmiştir. İkinci aşamada bu değerler irdelenerek kent kimliği üzerinde etkisi olanlar belirlenmiştir. Üçüncü aşamada Kahramanmaraş'ta doğal olarak yetişen orkide türleri farklı kaynaklardan belirlenerek incelenmiş, bunlar bir tabloda haline getirilmiştir.

Şekil 2.Kahramanmaraş ilinin konumu (URL 5)

Orkidelerin kentsel imge haline gelebilmesi için kentsel tasarımda kullanıma uygun olan türler tabloda işaretlenmiştir. Kentsel tasarımda kullanılacak türlerin tespiti yapılırken seçilen bitkilerin çiçek renkleri ve formlarıyla ön plana çıkanlar tercih edilmiştir. Aynı zamanda belirlenen kullanım alanlarına örnek olarak bazı türler için modellemeler yapılarak öneriler geliştirilmiştir. Bu modellemelerde Orkideler kent imgesi olarak estetik bir eleman olarak sunulmuştur. Modellemelerin yapımında Sketchup 2014, Lumion,6.0 ve Photoshop, CC 2015 programları kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Kahramanmaraş Akdeniz bölgesinin doğusunda bulunan, 14,346 km²'lik yüzölçümü ile Türkiye'nin 11. büyük ilidir. Akdeniz iklimi özelliklerine sahiptir. Yıllık ortalama yağış miktarı 725.4mm.'dir (MGM,2019). Kentin etrafı Güneydoğu Toroslar'ın uzantıları olan dağlarla çevirilidir. Konumu, iklimi ve tomografik yapısıyla çok çeşitli bitki türlerine sahiptir. Kentte doğal olarak yetişen çiçekli bitki ve eğreltilerinin zenginliği Avrupa'da ki bazı ülkelerden bile daha fazladır. 2500 kadar çiçekli bitki ve eğrelti otu doğal olarak yetişir ve bunun %20'si endemiktir (Demirci ve Özhatay, 2012). Bu bitkilerin bir kısmı sadece Kahramanmaraş'ta doğal olarak yetişmekte olup, yaklaşık 25 tanesi ise isimlerini ilin, ilçelerinin ve dağlarının isimlerini taşımaktadır. Bu kentin bitki çeşitliliğini açıkça göstermektedir (Anonim, 2019).

Kent, TUİK (2018) verilerine göre 1.050.993 nüfusa sahiptir. Nüfusun artması ve büyükşehir olma gibi özelliklerinden dolayı kentin ekonomi ve turizm potansiyelleri değişim göstermiştir. Genel olarak Kahramanmaraş ekonomisine yön veren sektörler; tekstil, bakırcılık, gıda, kâğıt sanayi ve kuyumculuktur. İl, tarım sektöründeki bazı ürünlerde Türkiye'deki üretimin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Kentin Türkiye'de ün kazanmasına yol açan dondurma sektörü ise en hızlı gelişen sektörler arasındadır. Kahramanmaraş dondurması sanayileşmeden büyük ölçüde etkilenmiş, ülkemiz sınırlarını aşmıştır. Geçmişi ile tarihte büyük uygarlıklara ev sahipliği yapan Kahramanmaraş sahip olduğu uzun tarihi, zengin kültürel ve doğal varlıkları, gelişen sanayisi ve ulaştırma ağları itibariyle merkezi konumuna rağmen yerel, ulusal ve uluslararası turizm hareketliliğinden oldukça düşük bir pay almaktadır (Doğaka, 2015).

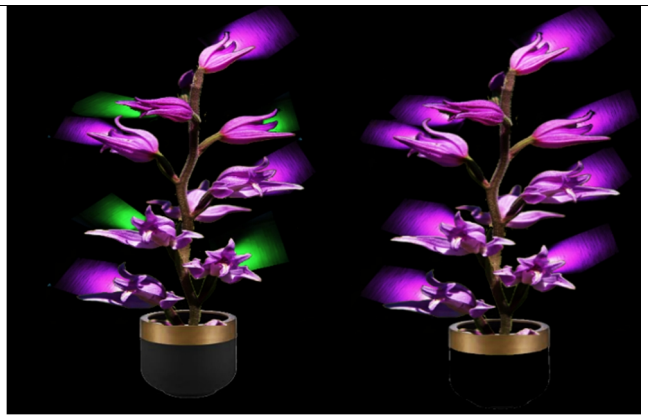
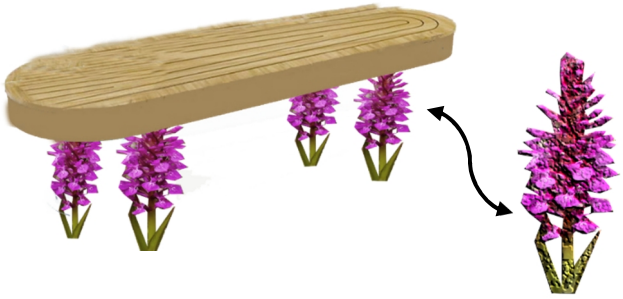
Kahramanmaraş ilinde doğal olarak bulunan Orchidaceae familyası, çiçekli bitkiler familyaları içinde en büyük 2. familyadır. Dünya'da 22.000'den fazla, Türkiye'de ise doğal olarak yetişen 204 orkide türü vardır (Anonim, 2019).Doğu Akdeniz'de ise bunlardan 13 cinse ait 75 takson yetişmektedir (İlçim, 2011). Bu miktar 204 orkide türünün %36,8'inin Doğu Akdeniz' de yetiştiğini göstermektedir (Anonim, 2019).Kahramanmaraş florasında ise Orhidaceae familyasına ait yaklaşık 49 tür vardır (Tablo 1). Çalışmanın ana konusu olan bölge, Türkiye'de ki orkidelerin üçte birine sahiptir. Bu nadir ve estetik görünüme bitkiler, ülkemiz ve Kahramanmaraş için önemli doğal ve kültürel değerdir. Bunlar geleneksel içecek olan salep yapımında ve Kahramanmaraş'ın simgesi dondurmaya kıvam ve lezzet vermek için kullanılmaktadır (Sandal ve Söğüt, 2010).

Tablo1. Kahramanmaraş Orkideleri (**S:** Salep için kullanılanlar; *: kentsel tasarım için seçilenler) (Özhatay ve Ok, 2008; İlçim, 2011 den yararlanılarak hazırlanmıştır).

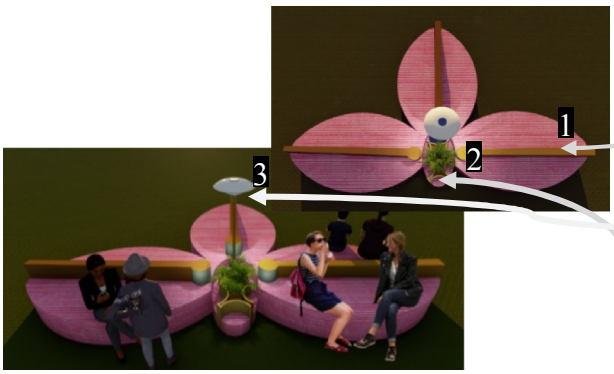
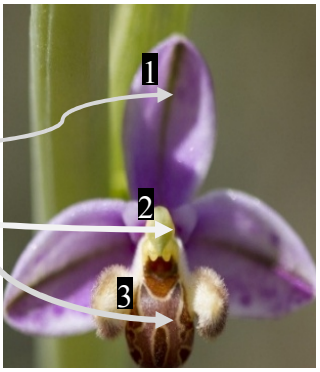
*Anacamptis pyramidalis***(S) (*)**	*Ophrys transhyrcana***(*)**	*Orchis coriophora***(S)**
*Cephalanthera damasonium***(*)**	*Ophyrs bornmuelleri*	*Orchis fragrans*
*Cephalanthera cotschyana***(*)** **TEHLİKE ALTINDADIR**	*Ophyrs episcopalis*	*Orchis laxiflora***(S)** *Orchis palustris*
*Cephalanthera kurdica***(S) (*)**	*Ophyrshititica***(S)**	*Orchis pseudolaxiflorum*
*Cephalanthera longifolia***(S) (*)**	*Ophyrs holoserica***(S)**	*Orchis sancta***(S)**
*Cephalanthera rubra***(*)**	*Ophyrs oestrifera*	*Orchis italica***(S) (*)**
*Comperia comperiana***(S)**	*Ophyrs schulzei*(*)	*Orchis morio***(*)**
Dactylorhiza romana **(*)**	*Ophyrs sicula***(*)**	*Orchis morio subsp.Pinetorum***(S) (*)**
*Dactylorhiza iberica***(S) (*)**	*Ophyrs speculum*	*Orchis pinetorum***(*)**
*Dactylorhiza osmanica***(S) (*)**	*Ophyrs straussii*	*Orchis punctulata***(*)**

var. Osmanica **(TEHLİKE ALTINDADIR)** var. Anatolica **(ENDEMİK)**	*Ophyrsum bilicata***(S)**	*Orchis simia***(S) (*)**
*Epipactis helleborine***(*)**	*Orchisan atolica***(S)**	*Orchis straussi***(S) (*)**
Epipactis microphylla	*Orchis collina***(*)**	*Orchis syriaca***(*)**
*Epipactis veratifolia***(*)**	*Orchis anatolica***(S)**	*Orchis tridentata***(S) (*)**
*Himantoglossum affine***(S) (*)**	*Orchis collina***(*)**	*Serapias bergonii***(*)**

Tablo2.*Cephalanthera cotschyana*, *Cephalanthera rubra* ve *Dactylorhiza umbrosa* Türlerinden Öneri Modellemeler

Cephalanthera cotschyana	
Modellemeler	Bitkinin görseli (URL1)
	
Estetik formuyla kentsel obje olarak, panolarda ve döşeme detayı olarak kullanılabilir.	
Cephalanthera rubra	
Modellemeler	Bitkinin görseli (URL 2)
	
Bitki formu ve çiçek renginden esinlenerek aydınlatma elemanı olarak tasarlanmıştır.	
Dactylorhiza umbrosa	Bitkinin görseli (URL 3)
	
Bitkinin formu, oturma birimine profil ayak olarak tasarlanmıştır.	

Tablo2. *Ophyrs schulzei* Türünden Öneri Modelleme

Ophyrs schulzei	Bitkinin görseli (URL 4)
	

Bitkinin çiçeğinin formu oturma birimine verilmiştir.
1: Çiçekteki damarların görüntüsü oturma birimine sırtlık kısmı olarak tasarlanmıştır.
2: Çiçek başçığının formu ahşap çiçek kasası oluşturmuştur.
3: Oturma birimine bağlı aydınlatma elemanı.

Tablo 2 ve 3 te yapılan modellemelerde olduğu gibi türlerin estetik formlarına fonksiyonel özellikler katılarak birer donatı elemanı olarak tasarlanmıştır. Ayrıca farklı türler seçilerek de kentsel tasarımlarda kullanılabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma sonucunda bölgede yetişen bitkilerden 27 tür kentsel tasarımda kullanılabilir olarak belirlenmiştir ve 4 tür için de önerileri modellemeler yapılmıştır. Çalışmada yapılan literatür taramalarında, hızlı yapılaşma, aşırı toplama ve yanlış terbiye yöntemleri ve uygulama hataları gibi birçok nedenlerle Kahramanmaraş orkidelerinin neslinin tehlike altında olduğu belirlenmiştir. Aşırı toplama ile orkideler üreme yeteneklerini yitirmekte ve popülasyonları gittikçe azalmaktadır. Oysa orkideler Kahramanmaraş için hem doğal hem de kültürel açıdan önemli bir değerdir. Bu nedenle çalışmada kent için önemli değer olan orkideler, kentin farklı odak noktalarına imge olacak şekilde önerilmiş ve kentin kimlik bileşenlerine etki etmesi amaçlanmıştır. Yapılan tüm tasarımlar çeşitlendirilebilir, öneriler arttırılabilir. Orkideler estetik özellikleri ile kentsel tasarımın çeşitli alanlarında kullanılabilecek niteliktedir. Bu çalışmada sunulan tasarımların uygulamaya geçirilmesi ile yerel halkın kendi doğal orkidelerini daha iyi tanınması sağlanacak, çevreye olan duyarlılık arttırılacak ve kent estetik yönden değer kazanacaktır. Aynı zamanda turizm açısından da kent cazibe merkezi haline gelebilecektir. Bu çalışma aynı zamanda farklı kentlere uyarlanabilir nitelikte olup, sunulan örnekler yaygınlaştırılabilir.

5. KAYNAKLAR

Anonim, 2019. Özhatay, N., Ok, T., 2008. Doğanın Penceresinden Kahramanmaraş. *T.C. Kahramanmaraş Valiliği.*

Bayrakçı, O. 1991. Kent Mobilyaları Tasarımında Kimlik Sorunu ve Kent Kimliği İçindeki Yeri. *Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi,* 75-77.

Beyhan, Ş.G., Ünügür, S., 2005 Çağdaş gereksinmeler bağlamında sürdürülebilir turizm ve kimlik modeli, *İtü Dergisi/A Mimarlık, Planlama, Tasarım,*4;2,79-87

Booth, N.K., 1990. Basic Elements of Landscape Architectural Design. *Waveland Press Inc.,* ISBN: 0-88133-478-2, USA

Bulut, Y., Atabeyoğlu, Ö., Yeşil, P., 2008. Erzurum Kent Merkezi Donatı Elemanlarının Ergonomik Özelliklerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, *Tarım Bilimleri Dergisi Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi,*14; 2,131-138

Demirci, S., Özhatay, N., 2012. An Ethnobotanıcal Study in Kahramanmaraş (Turkey); Wıld Plants Used For Medicinal Purpose in Andırın, Kahramanmaraş, *Turk J. Pharm. Sci, 9,*75-92.

Doğaka (Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı), 2010-2015. Kahramanmaraş İli Ekonomik Görünüm Raporu. www.dogaka.gov.tr/dogu-akdeniz.asp?B=13&Bolgemiz=kahramanmaras, (Erişim: 15.07.2019).

Erdoğan , E., 2006. Çevreve Kent Estetiği, *ZKÜ Bartın Orman Fakültes iDergisi,* 8; 9.

İlçim, A., 2011. Orkide türleri ve yayılış alanları, 1. Salep Orkidesi Çalıştayı, Kahramanmaraş.

Kaypak, Ş., 2010.Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi, *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute,* 14, 373–392.

Köylü, P., Kiper, T., 2007. Kent kimliğini oluşturan değerler ve kimliksizleşme üzerine örneklemeler, *Peyzaj Mimarlığı 3. Kongresi,* 42-49,Antalya.

Oğurlu, İ., 2014. Çevre- Kent İmajı - Kent Kimliği- Kent Kültürü Etkileşimlerine Bir Bakış, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi,*26, 275-293.

Oktay, D., 2011. Kent Kimliğine Bütüncül Bir Bakış, *İdeal Kent Dergisi*, ISSN: 1307-9905 3, 8-19.

Sandal, G., Söğüt, Z. , 2010. Türkiye Orkideleri- Derleme. *Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi,* 23(2), 109-116.

Topay, M., Gül, A., 2009.The Role of Urban Landscape Design in Urban Imageand Urban Identity, *International Davraz Congress on Socialand Economic Issues Shaping The World's Future: New Global Dialogue,* Isparta, 680-691.

TUİK (Türkiye İstatistik Kurumu), 2018. Nüfus İstatistikleri*, http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1047,* Erişim tarihi: 20.09.2019

Turgut, H., Yavuz Özalp, A., Erdoğan, A., 2012. Artvin İlinde Doğal Çevrenin Kent Kimliğine Etkileri*, SDÜ Orman Fakültesi Dergisi,* 13, 293-180.

Türkoğlu Dülger, H. , 2002. Kentsel İmge: İstanbul'dan Bulgular,*İTÜ Dergisi/a Mimarlık, Planlama, Tasarım* 1;1.

URL 1.https://www.flickr.com/photos/130633812@N05/16249486416/*Cephalanther acotschyana*, Erişim tarihi: 30.09.2019

URL2.http://www.freenatureimages.eu/Plants/Flora*Cephalanthera rubra*, Erişim tarihi: 30.09.2019.

URL 3.https://species.wikimedia.org/wiki/Dactylorhiza_umbrosa, *Dactylorhiza umbrosa*, Erişim tarihi: 30.09.2019.

URL 4.http://dogalhayat.org/property/pembe-orkide-2/, *Ophyrs schulzei,* Erişim tarihi: 30.09.2019.

URL 5 https://www.lafsozluk.com/2012/01/kahramanmaras-ilinin-turkiye-haritada.html. (Erişim tarihi: 30.07.2019)